

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **K. C.**

skazanego z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 31 stycznia 2025 r.

wniosku obrońcy skazanego

o wyłączenie sędziego Stanisława Stankiewicza od udziału w sprawie V KK 433/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

postanowił

wyłączyć sędziego Stanisława Stankiewicza od udziału w sprawie

Sądu Najwyższego o sygn. akt V KK 433/24.

UZASADNIENIE

W dniu 18 września 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja obrońcy skazanego K. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 8 marca 2024 r., sygn. akt V Ka 802/23, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 9 marca 2023 r., sygn. akt III K 902/22. Jednym z zarzutów podniesionych w kasacji było uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., związane z udziałem w składzie orzekającym Sądu odwoławczego osoby powołanej na urząd sędziego tego Sądu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o

Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej ustawa o KRS z 2017 r.).

Kasacja ta, zarejestrowana została w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt V KK 433/24 i zarządzeniem osoby pełniącej funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Karnej z dnia 20 września 2024 r. przydzielona do referatu sędziego Pawła Kołodziejskiego.

Na wniosek obrońcy skazanego z dnia 21 października 2024 r. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 17 grudnia 2024 r., V KK 433/24 (KRI 694) wyłączył sędziego Pawła Kołodziejskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej oznaczonej sygn. akt V KK 433/24.

Po wyłączeniu od rozpoznania kasacji sędziego Pawła Kołodziejskiego sprawa została przydzielona do rozpoznania – kolejnym zarządzeniem osoby pełniącej funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Karnej – sędziemu Stanisławowi Stankiewiczowi.

W dniu 23 stycznia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego o wyłączenie od orzekania w przedmiocie jego kasacji również sędziego Stanisława Stankiewicza. Uzasadniając wniosek jego autor odwołał się do trybu powołania Stanisława Stankiewicza na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r. wskazując, że rozpoznanie sprawy przez tego sędziego będzie – zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-410-1/20 (OSNK 2020 z. 2 poz. 7) – skutkowało bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a jednocześnie – w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – może prowadzić do naruszenia prawa skazanego do sprawiedliwego procesu gwarantowanego przez art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Złożony przez obrońcę skazanego wniosek – o wyłączenie sędziego Stanisława Stankiewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy zawisłej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt V KK 433/24 – jest zasadny.

Konieczność wyłączenia tego sędziego, wspiera jednolite orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) zgodnie z którym, Sąd

Najwyższy w składach z udziałem sędziów powołanych na urząd sędziego SN na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r. nie stanowi sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości, a tym samym nie gwarantuje prawa do rzetelnego procesu (por. wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19; z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20; z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce*, skarga 43572/18; z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21). Wprawdzie orzeczenia te dotyczyły sędziów orzekających w Izbach: Dyscyplinarnej, Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Cywilnej, mają one wszelako bezpośrednie przełożenie także na składy orzekające Sądu Najwyższego w Izbie Karnej z udziałem osób powołanych na urząd sędziego SN w tożsamym trybie.

Nie ulega też wątpliwości, że orzekanie przez sędziego Stanisława Stankiewicza w przedmiocie kasacji, w której pod adresem wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi podniesiony został m.in. zarzut uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na udział w składzie orzekającym osoby powołanej na urząd sędziego sądu powszechnego w tym samym, niekonstytucyjnym trybie, a więc na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., nie tylko pozwala na powzięcie wątpliwości co do zachowania przez niego bezstronności w tej konkretnej sprawie (*iudex suspectus*), lecz wręcz powinno skutkować jego wyłączeniem *ex lege* na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

Ratio legis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. jest czytelne i – w myśl zasady *nemo iudex indoneus in propria causa* – sprowadza się do odsunięcia od sprawy sędziego, w sytuacji, gdy jej rozstrzygnięcie wpływa na sferę jego praw i obowiązków. Nie chodzi przy tym jedynie o te ewidentne przypadki, gdy sędzia jest stroną procesową, które *ex definitione* ma interes prawny w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, ale o każdy przypadek, gdy sprawa dotyczy sędziego bezpośrednio (zob. J. Kosonoga (w:) R. A. Stefański S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do

art. 1 – 166, Warszawa 2017, tom I, s. 550). Trudno o bardziej jednoznaczny przykład tego rodzaju sytuacji niż ten, w którym sędzia Sądu Najwyższego powołany w niekonstytucyjnym trybie, ma oceniać zarzut wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z uwagi na udział w składzie orzekającym Sądu drugiej instancji osoby powołanej również z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa nie będącej organem tożsamym z tym, który przewidziany jest w art. 187 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skoro, pomimo rzucających się w oczy okoliczności, o których mowa wyżej, ani Przewodniczący V Wydziału Izby Karnej Sądu Najwyższego ani osoba pełniąca funkcję Prezesa Sądu Najwyższego kierujący pracami tej Izby nie uznali za celowe wdrożenie procedury wyłączającej z mocy prawa sędziego Stanisława Stankiewicza od orzekania w niniejszej sprawie kasacyjnej, ani też sam sędzia nie złożył oświadczenia o jakim mowa w art. 42 § 2 k.p.k., chociaż wcześniej inni sędziowie wnioski oparte przynajmniej o przepis art. 41 § 1 k.p.k. składali (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2022 r., IV KO 100/22 [na wniosek sędziego Igora Zgolińskiego]; z dnia 19 maja 2022 r., V KO 38/22, z dnia 7 lipca 2022 r., V KO 60/22 i z dnia 9 sierpnia 2022 r., I KO 73/22 [na wnioski sędziego Antoniego Bojańczyka]; z dnia 29 marca 2022 r., II KO 27/22, z dnia 9 czerwca 2022 r., IV KO 49/22, z dnia 14 czerwca 2022 r., I KO 59/22 i z dnia 15 czerwca 2022 r., V KO 22/22 [na wnioski sędziego Marka Motuka]; z dnia 28 lipca 2022 r., IV KO 88/22 i z dnia 9 sierpnia 2022 r., I KO 73/22 [na wnioski sędziego Pawła Kołodziejskiego]), jego wyłączenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. stało się wręcz koniecznością.

Uwzględniając całokształt rozważań poczynionych w niniejszym uzasadnieniu postanowiono jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł.]

